

Afdelingen for grundskole og  
folkeoplysning

Frederiksholms Kanal 26  
1220 København K.  
Tlf. 3392 5000  
Fax 3392 5302  
E-mail [uvm@uvm.dk](mailto:uvm@uvm.dk)  
[www.uvm.dk](http://www.uvm.dk)  
CVR nr. 20-45-30-44

#### **Notat vedrørende talentplejeinitiativer**

23. april 2007

Sags nr.:

101.834.121

Regeringen har - for at understøtte udviklingen af aktiviteter særligt rettet mod de talentfulde elever - iværksat et talentpleje initiativ, der med 10 mio. kr. støtter projekter og programmer for de særlige talenter.

Der er pt. 21 projekter, som har modtaget støtte fra initiativet, og i alt er der givet tilsagn om støtte for mere end 5,3 mio. kr. Det er fortsat muligt for nye initiativer at søge støtte, og flere ansøgninger er under behandling. Projekterne spænder vidt, fra forsøg på at træne lærere og undervisere i at opdage de talentfulde, og særligt tilrettelagte undervisningsforløb for de dygtigste elever med fagligt indhold fra det overliggende uddannelsesniveauer, over støtte til nationale og internationale konkurrencer for talenterne, til forskning og formidlingsarbejde om de særlige talenter. En række af projektmagerne har dannet et netværk til gensidig erfaringsudveksling, og til inspiration for andre, der ønsker at udvikle aktiviteter for og med talenterne.

Ud over regeringens særlige indsats for at støtte talentplejen, har såvel staten som kommuner og uddannelsesinstitutioner indledt samarbejder om støtte til særligt talentfulde elever og studerende. I langt de fleste tilfælde er der tale om brobygningsprojekter, hvor eksempelvis et gymnasium og et en videregående uddannelsesinstitution samarbejder om at give særligt talentfulde og/eller interesserede elever fra gymnasiet adgang til kurser/øvelser på udvalgte fag på et højere niveau. Lignede samarbejder findes mellem erhvervsuddannelsesinstitutionerne og private virksomheder, hvor de dygtigste elever får lov at indgå i særlige forløb, der bidrager til udvikling af virksomhedernes produkter.

Endelig er der fokus på de særlige talenter inden for musik, kunst, kultur og ikke mindst sport. Her har i en årrække eksisteret mange særlige tilbud. Disse tilbud videreudvikles og fornyes løbende.

Nedenfor er en oversigt over igangværende projekter og initiativer for de særligt talentfulde. Flere initiativer er i støbeskeen, hvorfor oversigten ikke er udtømmende:

### Initiativer der har modtaget talentudviklingsstøtte

#### **Grundskole**

- Talenttræning i fysik og kemi for de ældste klasser i samarbejde mellem Johannesskolen, Egedalsskolen og Zahles Grundskole
- Talenttræning i fysik og kemi for de ældste klasser i samarbejde mellem Johannesskolen, Søndermarksskolen, Lindevangsskolen og Trefalkeskolen
- Talenttræning i naturvidenskab, engelsk og samfundsfag i samarbejde mellem Egedalsskolen, Rungsted Gymnasium og Ungdomsskolen i Fredensborg Kommune
- Efteruddannelse af lærere i talent spotting i samarbejde mellem Rødovre Kommune og Danmarks Pædagogiske Universitet
- Talenttræning på Frederiksværk Gymnasium og HF for naturvidenskabeligt interesserede elever i 9. klasse i Frederiksværk-Hundested Kommune. Initiativet skal også ses som naturvidenskabelig brobygning mellem folkeskole og gymnasium
- Særligt undervisningstilbud i naturfagene og engelsk, herunder naturfag på engelsk til de dygtigste elever i 8.-9. klasse i Ny Hjørning Kommune
- Tilskud til ”Unge forskere” til konkurrencen for natur/teknikinteresserede elever i grundskolen
- National talent-camp i matematik, naturvidenskabelige fag og engelsk for 9. klasser, med deltagere fra hele landet. Projektet er skabt af et netværk af initiativtagerne til en række af de projekter, som har fået støtte til talentudviklingen.
- Treårigt udviklingsprojekt i Greve Kommune, der blandt andet tager sigte på udvikling af metoder og organisationsformer, som ter specielt sigte på børn med særlige forudsætninger

#### **Gymnasiale uddannelser**

- Talanttimer – undervisning af særligt dygtige elever i matematik og fysik, samt gæsteforelæsninger ved forskere og erhvervsfolk på Amtsgymnasiet i Hadsten i samarbejde med Sciencegymnasium Rosborg i Vejle og Frederikshavn Gymnasium og HF
- Akademi for talentfulde unge – samarbejde mellem de storkøbenhavnske gymnasier og flere videregående uddannelsesinstitutioner om fælles undervisning, foredrag og sommerskole, igangsat af Nørre Gymnasium
- Tilskud til afholdelse af faglige olympiader
- Elitecamp – 14 dages virksomhedsrettet forløb for særlige eliteklasser på Niels Brock Business School

### **Erhvervsuddannelser**

- TV-dokumentar om forberedelserne til World Skills konkurrencen for erhvervsuddannelseselever

### **Videregående uddannelser**

- Udvikling af talentplejeaktiviteter på de videregående uddannelser, herunder delprojekter vedrørende et netværk for talenter, talenter som brobyggere, og en naturfaglig tonet læreruddannelse

### **Tværgående aktiviteter**

- Tilskud til ”Spørg delfi” - en internetportal, der giver gode råd og svar på spørgsmål fra unge inden for de naturvidenskabelige fag
- Temalørdag på DR2 om talentudvikling, talent støtte og talenter i uddannelsessystemet (endnu ikke sendt)
- Opførelse i 2008 af to bygninger ved Sorø Akademi til støtte for naturvidenskabelige undervisningsaktiviteter og talentpleje her i landet, efter donation på 110 millioner kr. fra A. P. Møller og Hustru Chastine Mc-Kinney Møllers Fond til almene Formaal.

### Andre initiativer vedrørende de særligt talentfulde

#### **Grundskole**

- KappAbel - den nordiske matematik-konkurrence for 8. klasser, hvor der efter to indledende runder med konkurrence via Internettet afholdes først dansk og siden nordisk finale
- Iværksætteri i Skolen. ”Naturfag og selvstændighedskultur”. Dansk Naturvidenskabsformidling (DNF) har lavet et iværksætterprojekt i Natur og Teknik i udvalgte 6. klasser og deres lærere med det mål at tilføre lærere og elever kompetencer i iværksætteri, opfindelser, industrielt design og markedsføring
- Matematik for de særligt talentfulde i folkeskolen i Århus Kommune i samarbejde med Århus Dag- og Aftenseminarium. Udvikling af særlige undervisningsmaterialer og opgaver til talentfulde elever.
- Nordplus Junior – Nordisk Ministerråds program for nordisk udveksling på grundskole og ungdomsuddannelsesområdet, har særligt fokus på udveksling af talentfulde unge i 2007. CIRIUS varetager administrationen af programmet.

#### **Det gymnasiale område**

- Dansk Datalogi Dyst (DDD) er udtagelseskonkurrence til den internationale *International Olympiad in Informatics* (IOI). Normalt del-

tager nogle vinderne af DDD også i et tilsvarende baltisk arrangement *Baltic Olympiad in Informatics*. Læs mere på [www.ioi.gymfag.dk](http://www.ioi.gymfag.dk)

- Den selvejende fond, Young Enterprise, er pt. i vækst mht. antallet af deltagende elever og skoler. Fonden organiserer og støtter iværksætterorienterede projekter - virksomhedsspil, kurser og oprettelse af unges egne små virksomheder med henblik på konkurrencer om bedste ideer, salgsaktiviteter o.lign. Omkring 1100 unge deltager i dette skoleår i "company Programmes" (egne små virksomheder), mens omkring 3000 unge deltager i andre aktiviteter (virksomhedsspil, temadage o.lign.) Langt fra alt har "elitepræg", men retter sig mod elever af alle slags. [www.ja-ye.dk](http://www.ja-ye.dk)
- Enterprise - European Business Game (EBG) er et EU-støttet simuleringsspil for europæiske gymnasieelever med henblik på etablering af en virksomhed ud fra en virksomhedsidé. I skoleåret 2006/07 deltog 970 elever fra 50 skoler i den danske del af projektet. [www.business-games.dk](http://www.business-games.dk)
- Fransk - Gennem mange år har *Institut Français*, som er den franske ambassades kulturelle afdeling, givet danske gymnasieelever mulighed for at skrive en stil på fransk på de gymnasier, hvor elever ønsker at deltage. Proven foregår på den pågældende elevs skole efter skoletid. Emnet handler som regel om europæiske eller franske forhold. Præmien er ofte en rejse til Paris eller bogpræmier. Det er som regel en mindre gruppe på ca. 30 elever, der deltager, og som oftest er det meget interesserede og dygtige elever.
- *Kopernikursus ("Sorødag")*: I starten af sommerferien afholdes hvert år siden 1988 et ugekursus for ca. 30 interesserede gymnasieelever med fokus på to spændende emner fra fysikken (i 2007 er det således kvantemekanik og planeternes hemmeligheder). Kurset afholdes i et samarbejde mellem universiteterne med Københavns Universitet som drivende kraft og med inddragelse af en række ældre studerende, som er med til at sikre en fin stemning og et godt udbytte for alle. [www.kopernikus.dk](http://www.kopernikus.dk)
- Science Cup: Dette initiativ, som er i støbeskeen, er et samarbejde mellem Dansk Industri, Ingeniørforeningen i Danmark og Undervisningsministeriet. Det er planlagt i forlængelse af Science Camp-aktiviteten i foråret 2003 og bygger på de meget positive erfaringer med European Business Games. I 2006 deltog 1150 elever fra stx og htx i projektet. <http://www.sciencecupdenmark.dk/default.asp>

- Geografi - Hvert år udvælges to elever fra en af de gymnasiale uddannelser til - sammen med en kontaktperson - at deltage i *Space Camp* i USA. Udvalgelsen forgår på baggrund af besvarelsen af en udskreven konkurrenceopgave (fx satellitteknologiens betydning for den globale miljøovervågning). Konkurrencen er international - initieret af NASA og administreret af Space Camp i Alabama, og den årlige invitation modtages via den danske ambassade.
- Matematik - *Georg Mohr-konkurrencen* i matematik henvender sig til matematikinteresserede unge i de gymnasiale ungdomsuddannelser. Formålet med konkurrencen er at stimulere interessen for matematik ved at udfordre de dygtigste elever med opgaver, der i sværhedsgrad ligger ud over det, de møder i den daglige undervisning. Desuden fungerer konkurrencen som led i udvalgelsen af danske hold til den *Nordiske Matematikkonkurrence* (NMC), den *Internationale Matematik Olympiade* (IMO) og holdmatematikkonkurrencen *Baltic Way* (BW). Konkurrencen finder sted hvert år i januar og afvikles på skolerne. [www.imf.au.dk/georg-mohr/](http://www.imf.au.dk/georg-mohr/)
- A-lympiaden i matematik er en hollandsk konkurrence inden for matematisk modellering og henvender sig til elever i 2.g og 3.g i matematisk gymnasium, htx og hhx. Udvalgelsen af de to hold sker ved en indledende runde i Danmark, som finder sted i slutningen af november. I de seneste år har hold fra 20 – 25 skoler deltaget i konkurrencen. Et hold består af 4 elever, og hver skole må højst sende to besvarelser til endelig bedømmelse hos censorgruppen i Danmark. På flere skoler sker denne udvælgelse derfor via en intern konkurrence. [www.fi.uu.nl/Alympiade/en/](http://www.fi.uu.nl/Alympiade/en/)
- *Russiske* – der har gennem en årrække været afholdt en landsdækkende konkurrence for særligt dygtige russiskelever, fortrinsvis fra 3.g. Med jævne mellemrum afholdes en udtagelseskonkurrence, hvor vinderen sendes til Moskva – her deltager de i en konkurrence med andre europæiske gymnasieelever i de såkaldte Maprial-konkurrencer.
- *Samfundsfag* - Der udskrives prisopgaver næsten hvert år (fx af Europa-parlamentet). Fagligt dygtige elever har her mulighed for at få bedømt deres faglige talenter omkring en bundet opgave.
- *Projekt Forskerspirer* - blev startet i 1997 og er et samarbejde mellem MVTU og UVM, der hver yder et årligt tilskud på ca. 0,25 mio. kr.). Det er et tilbud til elever i næstsidste klasse på de gymnasiale uddannelser, som skal udvikle en beskrivelse af et forsk-

ningsprojekt, de selv kunne tænke sig at realisere. Årets forskerspirer får økonomisk mulighed for at realisere en del af deres projekt, fx købe nødvendigt materiale eller foretage en rejse.

[www.forskerspirer.dk](http://www.forskerspirer.dk)

- *Industristipendier* - Dansk Industri tilbyder elever i 3.g med fagene matematik i kombination med kemi, fysik eller biologi på højt niveau at komme i lønnet praktik (1500,- kr. pr uge) i uge 42, 44 eller 45, hvor de løser en opgave for virksomheden. Projektet fungerer som inspiration til at blive ingeniør, og det er et godt og lærerigt projekt, som appellerer til elever med interesse for at gøre noget ekstra. [www.industristipendiet.dk](http://www.industristipendiet.dk)

### Erhvervsfaglige ungdomsuddannelser

- Det gælder generelt for alle *erhvervsuddannelserne*, at eleverne i henhold til erhvervsuddannelsesloven har mulighed for at "bygge ekstra på deres erhvervsuddannelse". Dette kan ske enten i form af studierettet påbygning, fx. 1½ år htx-forløb i forlængelse af gennemført erhvervsuddannelse. Det kan også ske i form af erhvervsrettet påbygning, der giver eleven mulighed for 4 ugers ekstra undervisning i valgfri specialefag. Muligheden benyttes typisk til at give eleven en spidskompetence inden for sit område. Herudover har eleverne mulighed for at tage grundfag på højere niveauer.
- Arbejdsmarkedets organisationer og de faglige udvalg udfolder en række initiativer for dygtige erhvervsuddannelseselever. Således afholdes der *danmarks mesterskaber* inden for en lang række fag, såsom murer, tømrer, slagter, bager, tjener, gastronom, frisør, smed, chauffør og elektriker. For flere af fagene afholdes endvidere også nordiske mesterskaber, Europamesterskaber og verdensmesterskaber (World Skills).
- Inden for en række fag gives *medaljer for særlig gode svendeprevepræstationer* i forskellige kategorier: ros, bronze og sølv - og for nogle fag også guldmedalje. Medaljerne overrækkes typisk på de faglige udvalgs initiativ og økonomi, men også Håndværkerforeninger og laug står for festligholdelsen og overrækkelsen af medaljer - og ofte ledsaget af rejselegater mm.
- *Kunsthåndværkerprisen af 1879*: Københavns Tekniske Skole uddelever prisen. Den har været uddelt i 125 år til kunsthåndværkere og designere. Prismodtagerne modtager bronze- og sølvmedaljer, som overrækkes under overværelse af dronningen.

- *ML-prisen* er en landsdækkende præmieringsordning for lærlinge, der med særligt godt resultat har gennemført en uddannelse med tilknytning til Metalindustriens Lærlingeudvalg og som af praktikvirksomheden, teknisk skole og/eller de ved svendeprøven medvirkende skuemestre, vurderes at have gjort sig fortjent til en særlig anerkendelse. Præmien er en statuette, der tildeles i kategorierne guld, sølv og bronze. ML-Prisen er blevet udformet på baggrund af en designkonkurrence, hvor alle lærlinge i Danmark inden for ædel- og metalsmedeuddannelsen kunne deltage. Kun lærlinge, der har opnået prøvekarakteren 11 eller 13, kan indstilles.
- *Detailhandlens Fagprøvepris*. Uddeles til de 3 bedste fagprøver. Undervisningsministeren inviteres hvert år til at uddele prisen.
- *HTS's Fagprøvepris*. Blev indstiftet i 2003. Uddeles til de 2 bedste fagprøver. Også elevernes virksomheder modtager en pris som "Årets uddannelsessted".
- Finansieret af Tuborg Fonden udvælger hver landbrugsskole en "eksemplarisk" elev, der har afsluttet *uddannelsen til driftsleder* ved skolen det pågældende år. De udvalgte elever modtager en uges studietur i udlandet.
- Dansk Institut for anvendt praksislæring, er et tilbud til EUD-eleverne om at arbejde i SIMU-Virksomheder, hvor produkter og penge er fiktive, men alt andet er realistisk, så som lokaler, telefoner, internetforbindelse mv. Virksomhederne forhandler og handler med hinanden dagligt. Der er ca. 100 virksomheder i Danmark og i alt ca. 3.000 virksomheder fordelt på 36 lande. Der afvikles messer, hvor SIMU-Virksomhederne udstiller og sælger deres produkter, og deltagere fra hele landet og fra andre nationer mødes. Der er fokus på styrkelse af 4 kompetencer: Personlige kompetencer, Sociale kompetencer, Faglige kompetencer og It-kompetencer.
- Erhvervsakademiet Vest (i Esbjerg) – arrangerer hvert år Innovation Camp med henblik på at skabe kontakter og samarbejde mellem talenter og erhvervslivet.

### Videregående uddannelser

- *Multimediedesignuddannelsen*: Samtlige udbydere af uddannelsen har etableret et årligt arrangement, hvor en gruppe studerende fra hver skole får stillet den samme opgave - et projekt, som de har nogle dage til at løse. Projekterne bliver bedømt af professionelle dommere, og kåringen af vinderne finder sted ved en stor event.

- *Diplomingeniør.* Ingeniørforeningen i Danmark uddeler en pris til årets ingeniør-afgangsprojekt. Fra Maskiningeniørernes Initiativfond uddeles priser til bemærkelsesværdige eksamensprojekter. E-kandidatprisen uddeles til 2 unge lovende ingeniørkandidater af E-retningen med afgangseksamen fra en af de danske ingeniør-uddannelsesinstitutioner. Kandidaterne forventes at have leveret et særligt fremragende afgangssprojekt med et betydeligt teknisk-videnskabeligt indhold med perspektiver for praktisk udnyttelse.

#### Initiativer for talentfulde inden for musik, kunst, kultur og idræt

- Talentværkstedet Unge filmtalenter i Århus Amt. Målet var at give 12 lovende unge talenter i Århus Amt et fagligt skub mens de passer deres normale uddannelse
- Tegneseriemuseet i Kalundborg. Hvor man kan få sin egen web-site til at udleve tegneserietalenterne
- Balletskolerne, København, Odense og Holstebro. Optager hvert år af talentfulde balletbørn, der udover balletskoling, danseundervisning mm. går i særskilt skole, knyttet til balletskolen
- Sangskolen, Sct. Annæ Gymnasium, Københavns Drengekor, Københavns Pigekor, Mandskoret. Optager hvert år elever med sang- og musiktalent fra 2. klassetrin. Eleverne følger det normale folkeskoleforløb, men modtager derudover ekstra sang og musikundervisning.
- Nordisk skoleidrætsfestival - Dansk Skoleidræt. Hvert år afholdes denne festival. Der konkurreres typisk i fodbold både for drenge og piger, atletik drenge og piger, badminton mix-hold, volleyball mix-hold, floorball mix-hold og orienteringsløb mix-hold.
- Nordiske Skoleidrætsdage. Dyst mellem de nordiske hovedstæders dygtigste elever i atletik (piger og drenge), fodbold (drenge) og basketball(piger). Eleverne rekrutteres fra 6.og 7. klasser og kun fra skoler i de nordiske hovedstæder. Udover de idrætslige konkurrencer er det formålet at eleverne får kulturelle oplevelser.
- Skolernes ISF-CUP. ISF-Cup i Volleyball er en national konkurrence, hvor vinderne på grundskole og gymnasie-niveau sendes til VM i skolevolleyball.
- Rundfunk-cup - Håndbold. Vinderne sendes af sted efter nationale konkurrencer og stævner til VM for skolehåndbold.

- I-klasser, særlige idrætsskoler for idrætstalenter i Århus Kommune, for elever i 7.-10. klasse
- Musik - Hvert år optages en række gymnasium- og hf-elever på *Musikalsk Grundkursus (MGK)* og studerer musik ved siden af deres gymnasiale uddannelser.
- En systematisk udnyttelse af mulighederne for talentpleje findes inden for Team Danmark-ordningen, hvor enkeltelever knyttet til de nationale eliteidrætscentre for de forskellige idrætsgrene følger et særligt tilrettelagt 4-årigt gymnasialt uddannelsesforløb. Inden for visse idræts-grene, typisk for holdsport, kan det være hele klasser af elever, som følger ordningen. De private institutioner Brøndby Gymnasium og Oure Idrætsgymnasium er de eneste gymnasier, som i sit grundlag er orienteret mod gymnasial uddannelse af idrætsinteresserede.